

Zmiany poziomu bezrobocia długookresowego w Polsce w ujęciu regionalnym

Mariusz Zieliński

Politechnika Opolska, Polska

Streszczenie

Celem artykułu jest analiza zmian poziomu i struktury bezrobocia długookresowego w Polsce w ujęciu regionalnym w latach 2005–2015. Struktura bezrobocia według czasu pozostawania bez pracy jest o tyle istotna, że w warunkach zmniejszającej się (ze względów demograficznych) podaży pracy, rosnący udział bezrobocia długookresowego utrudnia przesunięcie bezrobotnych do zasobów pracujących, co może stanowić barierę rozwojową dla gospodarki. Hipotezą postawioną w artykule jest twierdzenie, że zmniejszeniu poziomu bezrobocia towarzyszy wzrost udziału bezrobocia długookresowego i pogorszenie jego struktury, w postaci zwiększenia udziału osób o niskim wykształceniu i w wieku niemobilnym. W artykule wykorzystano statystykę opisową w oparciu o metodę indeksową, a także analizę korelacji między wzrostem PKB, poziomem bezrobocia ogółem i poziomem bezrobocia długookresowego. Do analizy wykorzystano dane publikowane przez GUS w Rocznikach Statystycznych Województw. Wyniki badań pozwoliły na pozytywną weryfikację hipotezy o wzroście udziału bezrobocia długookresowego i pogorszenia jego struktury w postaci wzrostu udziału osób w wieku niemobilnym. Nie potwierdziła się część hipotezy o pogorszeniu struktury bezrobocia długookresowego w przekroju według wykształcenia.

Słowa kluczowe: bezrobocie długookresowe, struktura bezrobocia długookresowego, regionalny rynek pracy, efekt histerezy

JEL: E24, J11, J22, J64, J70, R23

Wstęp

Wzrost gospodarczy w Polsce utrzymujący się na poziomie generującym wzrost zatrudnienia, w warunkach wchodzenia na rynek pracy niżu demograficznego, rodzi konieczność przesunięcia osób bezrobotnych do zasobu zatrudnionych oraz aktywizacji grup dotychczas biernych zawodowo. Prawdopodobieństwo znalezienia (podjęcia) pracy przez bezrobotnych zależy od ich charakterystyk społeczno-ekonomicznych. Istotną rolę odgrywa między innymi okres pozostawania bez pracy. Przesunięcie do zasobu zatrudnionych osób bezrobotnych jest tym trudniejsze, im dłużej trwa bezrobocie.

Celem artykułu jest analiza zmian poziomu i struktury bezrobocia długookresowego w Polsce w ujęciu regionalnym w latach 2005–2015. Hipotezą postawioną w artykule jest twierdzenie, że zmniejszeniu poziomu bezrobocia towarzyszy wzrost udziału bezrobocia długookresowego i pogorszenie jego struktury, w postaci zwiększenia w nim udziału osób o niskim wykształceniu i w wieku niemobilnym. W artykule wykorzystano statystykę opisową w oparciu o metodę indeksową, a także analizę korelacji między wzrostem PKB, poziomem bezrobocia ogółem i poziomem bezrobocia długookresowego. Weryfikację hipotezy oparto głównie na analizie danych statystycznych pochodzących z Roczników Statystycznych Województw publikowanych przez GUS w latach 2006–2016.

1. Przyczyny utrzymywania się bezrobocia długookresowego

Możliwości utrzymania wzrostu gospodarczego w Polsce, związanego ze wzrostem zapotrzebowania na pracę, w warunkach niżu demograficznego, zależne są od wzrostu aktywności zawodowej

ludności oraz możliwości przesunięcia osób z zasobu bezrobotnych do zatrudnionych. Jednym z najistotniejszych przekrojów zasobu bezrobocia z perspektywy możliwości przesunięcia tworzących go osób do zasobu zatrudnionych jest okres pozostawania bez pracy. Im dłużej trwa pozostawanie poza zatrudnieniem, tym trudniej jest podjąć na nowo pracę. W związku z tym, najtrudniej jest przywrócić do zasobu zatrudnionych osoby długookresowo bezrobotne (pozostające bez pracy powyżej roku). Tłumaczy się to teorią histerezy bezrobocia, w tym m.in. teorią utraty kapitału ludzkiego. Teoria histerezy bezrobocia stwierdza, że część bezrobocia wywołana szokami gospodarczymi utrzymuje się mimo ustąpienia tych szoków. Efekt histerezy przedłuża trwałość długookresowego bezrobocia poza okres depresji gospodarczej, ponieważ długookresowo bezrobotni przyzwyczajają się do swej sytuacji, a także wraz z przedłużaniem się okresu bezskutecznego poszukiwania pracy, zniechęcają się do dalszych poszukiwań (Blaug 1995, s. 296; Zieliński 2012, s. 89–90). W konsekwencji prawdopodobieństwo znalezienia zatrudnienia spada wraz z przedłużaniem się okresu bezrobocia (Kwiatkowski i Kucharski 2009, s. 10–11).

Teoria utraty kapitału ludzkiego wskazuje, że bezrobocie powoduje ubytek szeroko rozumianego kapitału ludzkiego (kwalifikacji, umiejętności, kontaktów zawodowych, skłonności do pracy itp.), a im dłużej trwa, tym większy jest to ubytek. Pracodawcy przy zatrudnianiu bezrobotnych biorą pod uwagę czas pozostawania bez pracy, jako jedno z kryteriów selekcyjnych. Niechętnie przyjmują bezrobotnych długookresowych, ponieważ przekonani są o ich relatywnie niższej wydajności (spowodowanej m.in. ubytkiem kapitału ludzkiego), mają także wątpliwości co do poziomu ich motywacji do podjęcia pracy (Kwiatkowski 2002, s. 209–212; Zieliński 2012, s. 46).

Bezrobocie długookresowe częściej dotyka grup problemowych, czyli osób o niekorzystnych z perspektywy uzyskania i utrzymania pracy cechach społeczno-demograficznych. Wśród grup problemowych wymienia się najczęściej: osoby nisko kwalifikowane, osoby w wieku przedemerytalnym, młodzież, kobiety, pracowników przemysłów schyłkowych, osoby pracujące w niepełnym wymiarze, niepełnosprawnych, imigrantów itp. (Belan i inni 2010, s. 776–778; Charlot i inni 2013, s. 3–6; Ilmakunnas i Ilmakunnas 2014, s. 1091–1098; Rutkowski 2006, s. 25–28; Tomé 2007, s. 338–341). Spośród wymienionych wyżej grup, bezrobocie długookresowe najczęściej dotyka osób o niskich kwalifikacjach i osób w starszym wieku (Socha i Sztanderska 2000, s. 300). W związku z tym, duży udział w zasobie bezrobotnych długookresowych osób nisko kwalifikowanych i osób starszych może powodować większe trudności w przesunięciu bezrobotnych długookresowych do zasobu zatrudnionych.

2. Zmiany poziomu i struktury bezrobocia długotrwałego w ujęciu wojewódzkim w latach 2005–2015

Analizę zjawiska bezrobocia długookresowego należy rozpocząć od określenia jego związku ze wzrostem gospodarczym, przy założeniu, że bezrobocie jest pochodną kształtowania się koniunktury gospodarczej. W tabeli 1 zawarto współczynniki korelacji między dynamiką wzrostu gospodarczego, poziomem bezrobocia i bezrobocia długookresowego w latach 2005–2015, dla których dostępne są porównywalne dane. Pomiedzy dynamiką PKB a dynamiką liczby bezrobotnych i liczby bezrobotnych długookresowych (współczynniki obliczono jako relacje między indeksami łańcuchowymi (zmianami rok do roku) poszczególnych wielkości) występuje ujemna zależność korelacyjna, co oznacza, że poprawie koniunktury gospodarczej towarzyszy spadek poziomu bezrobocia. W większości przypadków zależność statystyczna nie jest silna (istotna przy poziomie istotności 0,1) co może wynikać ze stosunkowo krótkiego szeregu czasowego wykorzystanego do obliczeń. Zauważyć należy, że silniejsza korelacja występuje między dynamiką PKB a dynamiką liczby bezrobotnych ogółem (tylko w przypadku województwa podkarpackiego brak zależności istotnej statystycznie), niż między dynamiką PKB a dynamiką liczby bezrobotnych długookresowo (w siedmiu województwach zależność okazała się nieistotna statystycznie).

Potwierdzeniem obserwacji o silniejszym związku z koniunkturą bezrobocia ogółem niż bezrobocia długookresowego jest dodatnia korelacja dynamik PKB i udziału bezrobotnych długookresowych w bezrobociu ogółem (trzeba zaznaczyć, że jedynie w trzech województwach jest ona istotna statystycznie). Przy spadku ilości bezrobotnych długookresowych w latach gdy wyższy jest wzrost

Tab. 1. Współczynniki korelacji pomiędzy dynamiką wzrostu gospodarczego (PKB) a dynamiką bezrobocia i bezrobocia długookresowego w poszczególnych województwach

	PKB a liczba bezrobotnych	PKB a liczba bezrobotnych długookresowo	PKB a udział bezrobotnych długookresowych w bezrobociu ogółem
Dolnośląskie	-0,662**	-0,635**	0,536
Kujawsko-pomorskie	-0,653**	-0,592*	0,521
Lubelskie	-0,613*	-0,526	0,484
Lubuskie	-0,569*	-0,592*	0,502
Łódzkie	-0,577*	-0,493	0,428
Małopolskie	-0,610*	-0,577*	0,472
Mazowieckie	-0,630*	-0,559*	0,53
Opolskie	-0,591*	-0,525	0,512
Podkarpackie	-0,534	-0,524	0,513
Podlaskie	-0,577*	-0,538	0,373
Pomorskie	-0,569*	-0,537	0,494
Śląskie	-0,577*	-0,498	0,517
Świętokrzyskie	-0,678**	-0,568*	0,610*
Warmińsko-mazurskie	-0,621*	-0,610*	0,488
Wielkopolskie	-0,570*	-0,563*	0,550*
Zachodniopomorskie	-0,781***	-0,665**	0,571*
<i>Polska</i>	<i>-0,616*</i>	<i>-0,571*</i>	<i>0,492</i>

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych opublikowanych przez GUS w Rocznikach Statystycznych i Rocznikach Statystycznych Województw z lat 2006–2016

* $p < 0,1$; ** $p < 0,05$; *** $p < 0,01$

gospodarczy (na co wskazuje ujemna korelacja), ich udział w bezrobociu ogółem rośnie. Wskazuje to, że przy lepszej koniunkturze szybciej znajdują pracę krótko- i średniookresowo bezrobotni. Trzeba zaznaczyć, że bezwzględny spadek ilości bezrobotnych długookresowych wynika jedynie częściowo z podejmowania przez nich pracy. Do spadku liczebności bezrobotnych długookresowych przyczynia się także ich przesunięcie do grupy biernych zawodowo (rezygnacja ze statusu bezrobotnego, przejście na emeryturę) oraz brak zasilania tej grupy przez nowych bezrobotnych, którzy nie znaleźli pracy przez ponad rok.

Ponieważ zmiany na rynku pracy w skali makroekonomicznej następują stosunkowo wolno, a także ze względu na ograniczone łamy artykułu, analizę zmian liczby bezrobotnych i bezrobotnych długookresowych przedstawiono w ujęciach pięcioletnich (tabela 2). Zmniejszenie liczby bezrobotnych nastąpiło w obu pięcioletnich okresach, przy czym znacząco większy był spadek bezrobocia w okresie 2005–2010. Jest to skutkiem znacząco wyższego wzrostu gospodarczego w latach 2006–2010, gdy średni wzrost gospodarczy wyniósł nieco ponad 4,7%, podczas gdy w kolejnych pięciu latach wzrost gospodarczy wyniósł nieco ponad 3%. Dla całego analizowanego okresu najwyraźniejsza poprawa wystąpiła w województwach: dolnośląskim, lubuskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim, gdzie liczba bezrobotnych spadła w latach 2005–2015 o ponad połowę. Najmniejsze spadki liczby bezrobotnych w tym okresie nastąpiły w województwach podkarpackim i podlaskim (w 2015 roku utrzymał się poziom ponad 75% liczby bezrobotnych z roku 2005) oraz lubelskim, małopolskim i mazowieckim (odpowiednio 68,8%, 67,2% oraz 65,1% liczby bezrobotnych w 2015 roku w stosunku do roku 2005).

W przypadku liczby bezrobotnych długookresowo, w skali kraju nastąpił jej spadek o ponad połowę między 2005 i 2010 rokiem. Tendencja spadku liczby bezrobotnych długookresowych wyhamowała w następnych pięciu latach; między 2010 a 2015 nastąpił spadek zaledwie o 2,9%. Dla całego analizowanego okresu najwyraźniejsza poprawa wystąpiła w województwach: lubuskim, wielkopolskim, dolnośląskim, zachodniopomorskim i pomorskim, gdzie liczba bezrobotnych długookresowych spadła w latach 2005–2015 o ponad 60%. Najmniejsze spadki liczby bezrobotnych długookresowych w tym okresie nastąpiły w województwach podlaskim, podkarpackim i lubelskim,

Tab. 2. Zmiany liczby bezrobotnych ogółem (bo) i bezrobotnych długookresowych (db) w latach 2005, 2010 i 2015

	Liczba bezrobotnych ogółem i długookresowo bezrobotnych (w tys.)						Dynamika (w %)			
	2005		2010		2015		2010/2005		2015/2005	
	bo	db	bo	db	bo	db	bo	db	bo	db
Dolnośląskie	233,4	152,7	150,3	67,0	100,0	53,0	64,4	43,9	42,8	34,7
Kujawsko-pomorskie	188,0	128,3	139,4	69,7	107,3	63,1	74,1	54,3	57,1	49,2
Lubelskie	156,8	106,8	119,7	61,9	107,9	65,6	76,3	58,0	68,8	61,4
Lubuskie	89,2	57,6	59,2	26,5	39,3	19,7	66,4	46,0	44,1	34,2
Łódzkie	198,4	130,3	131,6	60,5	109,5	63,5	66,3	46,4	55,2	48,7
Małopolskie	178,1	111,6	142,2	60,9	119,6	65,9	79,8	54,6	67,2	59,1
Mazowieckie	332,5	223,3	238,3	116,8	216,5	127,2	71,7	52,3	65,1	57,0
Opolskie	69,4	45,5	48,8	21,6	36,2	19,3	70,3	47,5	52,2	42,4
Podkarpackie	164,0	110,3	142,3	77,3	123,5	74,7	86,8	70,1	75,3	67,7
Podlaskie	73,2	46,4	63,8	32,6	55,0	33,4	87,2	70,3	75,1	72,0
Pomorskie	159,9	103,5	104,7	41,6	77,7	40,0	65,5	40,2	48,6	38,6
Śląskie	281,3	182,1	181,2	72,2	148,5	80,4	64,4	39,6	52,8	44,2
Świętokrzyskie	117,8	81,3	82,1	41,5	66,1	37,1	69,7	51,0	56,1	45,6
Warmińsko-mazurskie	150,9	101,2	105,9	51,8	83,5	47,5	70,2	51,2	55,3	46,9
Wielkopolskie	211,4	133,4	135,2	54,0	93,3	45,8	64,0	40,5	44,1	34,3
Zachodniopomorskie	168,8	114,3	110,0	50,5	79,4	44,0	65,2	44,2	47,0	38,5
<i>Polska</i>	<i>2 773,0</i>	<i>1 828,8</i>	<i>1 954,7</i>	<i>906,3</i>	<i>1 563,3</i>	<i>880,3</i>	<i>70,5</i>	<i>49,6</i>	<i>56,4</i>	<i>48,1</i>

Źródło: Dane opublikowane przez GUS w Rocznikach Statystycznych Województw z lat 2006, 2011 i 2016

gdzie ich liczba w 2015 roku utrzymała się na poziomach od 61,4% do 72% w stosunku do 2005 roku. Poza trzema powyższymi województwami należy zwrócić uwagę na niepokojący wzrost bezrobocia długookresowego między 2010 i 2015 rokiem występujący w województwach: lubelskim, łódzkim, małopolskim, mazowieckim i śląskim.

Prawdopodobieństwo podjęcia pracy przez długookresowo bezrobotnych zależy m.in. od ich cech społeczno-ekonomicznych. Istotna jest m.in. struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia. Zakładać można, że wraz ze wzrostem wykształcenia rosną możliwości adaptacji do zmieniających się potrzeb rynku pracy. Z tej perspektywy zmiany struktury bezrobocia długookresowego między 2005 a 2015 rokiem okazują się korzystne, tj. rośnie udział osób z wykształceniem wyższym, zmniejsza się natomiast udział osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. Jest to przede wszystkim wynik zmian w strukturze aktywnych zawodowo.¹

Wzrost udziału wśród bezrobotnych długookresowych grup o najwyższym wykształceniu (wyższym i średnim zawodowym) (tab. 3) trudno jest jednoznacznie zinterpretować. Z jednej strony, jest on wynikiem wzrostu aktywności zawodowej tych grup, a wzrost ich udziału zwiększa prawdopodobieństwo znalezienia pracy przez grupę bezrobotnych długookresowych traktowanych jako ogół. Z drugiej strony, wskazuje to na problemy strukturalne rynku pracy, tj.: brak generowania przez gospodarkę miejsc pracy o wysokich oczekiwaniach w stosunku do pracobiorców, brak dostosowania kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy, niewystarczającą mobilność bezrobotnych (przestrzenną, kwalifikacyjną i zawodową) oraz niechęć do podejmowania pracy poniżej kwalifikacji.

1. Nie można na podstawie zmian samej struktury bezrobocia długookresowego wyciągać wniosku, że wykształcenie wyższe z roku na rok zwiększa prawdopodobieństwo pozostawania bezrobotnym długotrwałym, a tendencja odwrotna występuje w przypadku braku jakiegokolwiek wykształcenia. Porównując dwie skrajne grupy wykształcenia, w IV kwartale 2015 roku w grupie ludności powyżej 15 roku życia liczebność osób z wykształceniem wyższym wyniosła 6 924 tysięcy osób a z wykształceniem gimnazjalnym i niższym 6 087 tysięcy osób. Dla osób z wykształceniem wyższym wskaźnik aktywności zawodowej wyniósł 80,8%, wskaźnik zatrudnienia 77,9% a stopa bezrobocia 3,6%. Dla osób z najniższym wykształceniem wskaźniki te wyniosły odpowiednio: 18,2% — wskaźnik aktywności zawodowej, 15,5% — wskaźnik zatrudnienia, 14,7% — stopa bezrobocia (Rocznik Statystyczny GUS 2016, s. 240). Spadek udziału wśród długotrwanie bezrobotnych osób o najniższym wykształceniu nie jest więc skutkiem wzrostu ich konkurencyjności ale wycofania się tej grupy z rynku pracy.

Tab. 3. Struktura bezrobotnych długotrwanie według wykształcenia w Polsce w ujęciu regionalnym w latach 2005 i 2015 (w %)

	2005					2015				
	wyższe	śred. zawod.	śred. ogól.	zasad. zawod.	gimn. i niższe	wyższe	śred. zawod.	śred. ogól.	zasad. zawod.	gimn. i niższe
Dolnośląskie	2,9	18,7	5,2	32,0	41,4	8,9	20,0	7,8	29,5	33,6
Kujawsko-pomorskie	1,9	15,1	5,0	36,4	41,5	5,8	18,0	8,4	31,1	36,4
Lubelskie	5,2	22,2	7,1	33,0	32,5	11,7	23,1	10,2	27,2	27,6
Lubuskie	2,2	18,4	5,5	35,3	38,8	7,4	20,5	7,4	31,9	32,8
Łódzkie	3,6	18,2	7,0	30,4	40,8	9,1	18,9	9,6	25,2	37,2
Małopolskie	3,7	22,7	6,6	38,3	28,7	12,0	23,5	9,8	29,5	25,2
Mazowieckie	3,8	20,0	5,9	34,0	36,2	12,2	21,5	9,4	26,7	30,2
Opolskie	2,7	17,5	5,2	33,5	41,1	8,0	16,8	8,0	29,6	36,8
Podkarpackie	3,3	20,3	5,7	37,6	33,1	10,8	23,5	9,0	32,1	24,6
Podlaskie	3,5	20,8	6,7	31,6	37,4	10,7	22,1	10,3	26,2	30,7
Pomorskie	2,8	16,3	5,8	35,1	40,4	9,4	19,8	10,1	29,1	31,3
Śląskie	3,2	18,2	5,5	33,8	39,4	9,9	21,0	7,5	29,7	31,9
Świętokrzyskie	4,9	21,5	6,5	36,0	30,8	12,9	23,5	9,3	29,9	24,3
Warmińsko-mazurskie	2,1	16,5	5,3	31,5	44,6	7,0	18,7	9,2	28,5	37,0
Wielkopolskie	2,7	18,8	5,3	35,7	37,5	9,1	20,8	7,9	31,5	30,9
Zachodniopomorskie	2,5	15,6	6,2	30,9	44,8	8,5	17,8	9,6	27,6	36,5
<i>Polska</i>	<i>3,3</i>	<i>18,8</i>	<i>5,9</i>	<i>34,1</i>	<i>38,0</i>	<i>10,0</i>	<i>21,0</i>	<i>9,1</i>	<i>22,8</i>	<i>31,1</i>

Źródło: Dane opublikowane przez GUS w Rocznikach Statystycznych Województw z lat 2006 i 2016

Niewątpliwie jako korzystne uznać można zmniejszenie udziału wśród długotrwanie bezrobotnych osób z najniższym poziomem wykształcenia, który w okresie dziesięcioletnim wystąpił we wszystkich województwach. Biorąc pod uwagę, że najtrudniej znaleźć pracę osobom o najniższym wykształceniu, w najgorszej sytuacji w 2015 roku były województwa: kujawsko-pomorskie, łódzkie, opolskie, warmińsko-mazurskie i zachodniopomorskie, gdzie udział osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym wśród długookresowo bezrobotnych w dalszym ciągu przekraczał 35%.

Analizując strukturę wiekową bezrobotnych długookresowych dostrzec można znaczne jej pogorszenie w przekroju wiekowym (tab. 4 na kolejnej stronie). Wystąpił bardzo wysoki wzrost udziału wśród długotrwanie bezrobotnych osób w wieku 55 lat i więcej. Działo się to kosztem wszystkich pozostałych grup wiekowych. Głównymi przyczynami takiego stanu rzeczy wydają się zmiany legislacyjne, tj.: ograniczenie uprawnień wielu grup zawodowych do wcześniejszego przechodzenia na emeryturę, wprowadzona w 2013 roku reforma przedłużająca wiek przechodzenia na emeryturę oraz zaostrzenie kryteriów przyznawania rent zawodowych. W krótkim okresie osoby z tej grupy wiekowej będą bardzo trudne do przesunięcia do zasobu zatrudnionych. Najgorsza sytuacja występuje w województwach: dolnośląskim, lubuskim, łódzkim, opolskim, śląskim i zachodniopomorskim, gdzie udział osób w wieku powyżej 55 lat przekracza 25% wśród długookresowo bezrobotnych. Jako pozytywny sygnał dla rynku pracy należy uznać wyraźny spadek udziału wśród bezrobotnych długotrwałych grupy w wieku 45–54 lata, traktowanej jako mało mobilna.

Zakończenie

Odnosząc się do hipotezy artykułu, potwierdza się jej pierwsza część, tj. zmniejszeniu poziomu bezrobocia towarzyszy wzrost udziału bezrobocia długookresowego. Podkreślić przy tym należy, że w analizowanym okresie następował zarówno spadek bezrobocia ogółem jak i spadek bezrobocia

Tab. 4. Struktura bezrobotnych długookresowych wg wieku w Polsce w ujęciu regionalnym w latach 2005 i 2015 (w %)

	2005					2015				
	do 24	24–34	35–44	45–54	55 i więcej	do 24	24–34	35–44	45–54	55 i więcej
Dolnośląskie	10,8	23,4	21,7	35,1	9,0	5,6	20,8	21,9	21,1	30,6
Kujawsko-pomorskie	15,4	28,1	23,6	27,3	5,6	8,6	25,5	23,6	22,0	20,3
Lubelskie	17,0	31,4	21,8	24,6	5,2	9,8	29,5	23,1	19,5	18,7
Lubuskie	11,5	25,1	23,1	33,6	6,7	6,6	23,0	22,1	22,1	27,0
Łódzkie	12,9	25,0	21,6	32,1	8,4	6,1	21,3	23,9	22,6	26,1
Małopolskie	16,6	27,8	25,5	25,5	4,6	9,6	25,1	23,3	22,0	20,0
Mazowieckie	13,3	26,4	22,2	29,7	8,3	7,4	22,6	23,2	22,0	24,9
Opolskie	11,5	24,5	24,2	31,4	8,4	7,2	23,2	20,0	22,4	27,2
Podkarpackie	14,7	31,2	27,4	22,7	4,1	8,2	26,8	25,0	22,6	17,5
Podlaskie	14,0	25,2	23,4	29,5	7,9	9,4	25,8	20,9	20,9	23,0
Pomorskie	13,6	25,7	23,6	30,1	7,0	9,0	24,8	22,7	20,8	22,7
Śląskie	11,8	25,2	23,8	31,8	7,4	5,4	21,3	23,5	23,8	25,8
Świętokrzyskie	15,0	30,0	22,8	26,5	5,9	9,3	25,9	22,7	21,1	21,1
Warmińsko-mazurskie	13,9	25,8	24,3	30,1	5,9	9,2	25,0	22,2	21,8	21,8
Wielkopolskie	16,2	26,7	22,9	28,2	6,0	8,5	25,9	22,7	20,8	22,1
Zachodniopomorskie	11,4	24,7	22,3	33,7	7,9	7,2	23,2	21,5	20,8	27,3
<i>Polska</i>	<i>13,7</i>	<i>26,6</i>	<i>23,3</i>	<i>29,5</i>	<i>6,9</i>	<i>7,8</i>	<i>24,2</i>	<i>23,0</i>	<i>21,8</i>	<i>23,2</i>

Źródło: Dane opublikowane przez GUS w Rocznikach Statystycznych Województw z lat 2006 i 2016

długookresowego. Oznacza to, że część bezrobotnych długookresowych znajduje pracę, przy czym ich szanse są mniejsze niż w przypadku bezrobotnych krótko- i średniookresowych. W najgorszej sytuacji jeśli chodzi o tempo spadku bezrobocia długookresowego znajdują się województwa: podlaskie, podkarpackie i lubelskie, gdzie bezrobocie długookresowe spadało najślabiej oraz województwa: lubelskie, łódzkie, małopolskie, mazowieckie i śląskie, gdzie nastąpił wzrost bezrobocia długookresowego między rokiem 2010 i 2015.

Nie potwierdziła się część hipotezy o pogorszeniu struktury bezrobocia długookresowego w postaci zwiększenia udziału osób o niskim wykształceniu, przy czym jest to przede wszystkim wynik zmiany struktury osób aktywnych zawodowo a nie poprawy konkurencyjności na rynku pracy osób z najniższym wykształceniem. Tym niemniej struktura bezrobotnych długookresowych według wykształcenia w dalszym ciągu może stanowić barierę w ich przywracaniu do pracy (w pięciu województwach udział osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym wśród długookresowo bezrobotnych przekraczał 35%).

Za częściowo potwierdzoną uznać można część hipotezy o pogorszeniu struktury bezrobocia długookresowego w wieku niemobilnym. Bardzo istotnie wzrósł udział wśród długotrwale bezrobotnych osób w wieku powyżej 55 lat. Zwraca jednak uwagę fakt, że spadł udział w tej grupie osób w wieku 44–54 lata, także traktowanej jako mało mobilna. Struktura bezrobotnych długookresowych według grup wiekowych nie powinna stanowić istotnej bariery w ich przywracaniu do pracy (jedynie w sześciu województwach w 2015 roku udział osób w wieku 55 lat i więcej przekraczał 25%).

Literatura

- BELAN P., CARRE M., GREGOIR S. (2010): *Subsidizing Low-Skilled Jobs in a Dual Labor Market*. „Labour Economics”, t. 17, nr 5, s. 776–788.
- BLAUG M. (1995): *Metodologia ekonomii*. B. Czarny i A. Molisak (tłum.), Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN.
- CHARLOT O., MALHERBET F., ULUS M. (2013): *Efficiency in a Search and Matching Economy with a Competitive Informal Sector*. „Economics Letters”, t. 118, nr 1, s. 192–194.

- ILMAKUNNAS P., ILMAKUNNAS S. (2014): *Age Segregation and Hiring of Older Employees: Low Mobility Revisited*. „International Journal of Manpower”, t. 35, nr 8, s. 1090–1115.
- KWIATKOWSKI E. (2002): *Bezrobocie. Podstawy teoretyczne*. Współczesna Ekonomia, Warszawa, Wydaw. Naukowe PWN.
- KWIATKOWSKI E., KUCHARSKI L. (2009): *Bezrobocie długookresowe w Polsce w latach 1995–2007*. [w:] M. Ratajczak (red.): *Polska transformacja — między teorią a praktyką*, Zeszyty Naukowe / Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, t. 118, Poznań, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego.
- RUTKOWSKI J. (2006): *Labor Market Developments During Economic Transition*. Policy Research Working Paper 3894, Washington, D.C., World Bank.
- SOCHA M.W., SZTANDERSKA U. (2000): *Strukturalne podstawy bezrobocia w Polsce*. Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN.
- TOMÉ E. (2007): *Employability, Skills and Training in Portugal (1988–2000): Evidence from Official Data*. „Journal of European Industrial Training”, t. 31, nr 5, s. 336–357.
- ZIELIŃSKI M. (2012): *Rynek pracy w teoriach ekonomicznych*. Warszawa, CeDeWu.